

Олена КОВАЛЬЧУК,

orcid.org/0000-0002-6933-1751

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) 105534165p@gmail.com

ЛІНГВОРИТОРИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІДЕРІВ

Стрімке зростання міжнародної співпраці та глобальні зміни в соціально-економічному житті, спричинені COVID-19, призводять до поширення впливу політики на всі сфери життя. Тому значна увага сучасних гуманітарних досліджень присвячена вивченню політичного дискурсу, зокрема політичної мови. У статті розглядаються сучасні політичні виступи провідних діячів Сполучених Штатів Америки. Головний акцент робиться на аналізі лінгвориторичних інструментів, які використовуються в побудові промов. У процесі дослідження було підтверджено, що від вибору комунікативної стратегії та цих інструментів залежить успіх політичної кампанії. Крім цього, виявлено, що імплементація певних риторичних та лінгвістичних прийомів відбувається відповідно до внутрішньої будови промови та того піджанру, до якого вона належить, як-от: промова передвиборної агітації; інавгураційна промова; промова передвиборчих дебатів; публічна промова; промова голови держави про поточні справи; промови на парламентських дебатах; поточне звітування політиків. До лінгвориторичних особливостей сучасних політичних промов належать такі: значна кількість епітетів; широке використання паралельних конструкцій та лексичних повторів; віддання переваги антропоморфним, природоморфним та соціоморфним метафорам; використання риторичних питань та заміна займенника "I" на "we"; домінування лексики позитивної / негативної конотації; домінування простих конструкцій; часте використання якісно-означальних прислівників і атрибутивних словосполучень; віддання переваги словам та словосполученням "together", "with people", "mutual"; значна кількість цифр та статистичних даних; чітка та логічна побудова висловлювань (здебільшого); використання простої мови, зрозумілої широкій аудиторії. У процесі аналізу фактичного матеріалу виявлено, що домінуючими у промовах сучасних американських політиків є епітети, використання займенника "we" та слів "together", "mutual", а також лексичних повторів. З'ясовано, що серед якісно-означальних прислівників та прислівників ступеня важливу роль відіграють такі, як: "sincerely", "really" та "fully".

Ключові слова: політична промова, політичний дискурс, риторичні інструменти, лінгвостилістичні прийоми, комунікативна мета.

Olena KOVALCHUK,

orcid.org/0000-0002-6933-1751

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages for the Humanities

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) 105534165p@gmail.com

LINGUO-RHETORICAL ASPECTS OF POLITICAL SPEECHES OF MODERN AMERICAN LEADERS

The rapid growth of international cooperation and the global changes in social and economic life caused by COVID-19 has led to the spread of political impact on all spheres of life. Thus, much attention of modern humanitarian research is devoted to the study of political discourse and political language, in particular. The article examines current political speeches of leading American politicians and emphasizes the importance of linguo-rhetorical tools for speeches writing and delivering.

The study has found that the success of political activity depends both on the choice of such tools and communication strategy. Besides, the implementation of certain rhetorical and linguistic techniques is happening in accordance with the internal structure of a speech and the subgenre to which it belongs, namely: the speech of the election campaign; the inaugural address; election debates speech; public speech; the speech on current affairs by the head of a country; speeches at parliamentary debates; current reporting of politicians. The linguistic features of modern political speeches include: a significant number of epithets; extensive use of parallel constructions and lexical repetitions; giving priority to anthropomorphic, natural and socio-morphic metaphors; a wide use of rhetorical questions and replacement of the pronoun I with we; predominance of positive and negative lexical units; the advantage of simple constructions and

combinations; frequent implementation of adverbs of degree or quality as well attributive word-combinations; giving preference to words and phrases like “together”, “with people”, “mutual”; a significant amount of figures and statistical data; clear and logical organization of statements (in most cases); and choosing the simple language understood by a wide audience. The analysis of the factual material has revealed that the use of the pronoun we and the words “together”, “mutual”, as well as lexical repetitions are the most applicable tools. The study has outlined that the most popular and effective adverbs of degree or quality are “sincerely”, “really”, and “fully”.

Key words: *political speech, political discourse, rhetorical instruments, linguo-stylistic devices, communication goal.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства світова політика відіграє значну роль і впливає на всі сфери життя. З розвитком технологій і онлайн-комунікацій межі впливу політичних лідерів значно розширюються. Тому питання дослідження політичного дискурсу стає нагальним. Рушійною силою політики та невід’ємною частиною політичного дискурсу є політичні виступи, які розглядаються елементом зв’язку між політичними діячами та їхньою аудиторією. Крім цього, вони виступають у ролі знаряддя досягнення комунікативних цілей політиків. Саме тому дослідження мови політики, жанрових різновидів політичного дискурсу, їхніх характерних рис, стратегій і тактик, що використовуються в написанні промов, а також лінгвостилістичних особливостей стає нагальним не тільки для політичної науки, а також для суміжних із нею наук, лінгвістики також. Політичні промови створюють образ політичного діяча, відображають його ідеологію та цінності. Правильний вибір комунікативної стратегії та риторичних інструментів, а також обізнаність у культурних та соціально-економічних особливостях країни й окремих верств населення сприяють швидкому досягненню поставленої мети.

Аналіз досліджень. Політична промова є одним із ключових понять політичного дискурсу, якому присвячені роботи таких провідних лінгвістів, як: Л. Вуд та Р. Крогер (Wood, 2000), В. З. Дем’янков (Демьянков, 2002), М. Р. Желтухина (Zheltukhina, 2017), А. П. Загнітко (Загнітко, 2007), О. Ф. Русакова (Русакова, 2004), О. І. Шейгал (Шейгал, 2000), Т. В. Юдина (Юдина, 2004), інших.

У центрі уваги перебувають аспекти інтерпретації сучасного політичного дискурсу, його механізми та характерні риси, пошук елементів, аналіз його семіотики та лексичного складу, комунікативні стратегії та тактики, піджанри політичного дискурсу. Так, значний інтерес становить передвборний політичний дискурс, дослідження якого висвітлено в роботах В. М. Амірова (Амиров, 2002), О. В. Гайкової (Гайкова, 2003), Т. М. Голубєвої (Голубева, 2015), А. П. Чудинова (Чудинов, 2005) та інших.

Окремо політичні промови виступають об’єктом наукових робіт В. В. Даниліної (дослі-

дження політичних промов у космічній галузі) (Данилина, 2020), В. М. Яппарової (особливості жанру засідання) (Яппарова, 2016), Г. О. Хацер (когнітивно-комунікативні параметри) (Хацер, 2014), Г. Г. Хазагерова (політична риторика) (Хазагеров, 2020), А. Фінлейсона (імперативні методи й аргументація) (Finlayson, 2007) та багатьох інших науковців.

Політична промова, яка виступає комунікативним посередником між політичними діячами / адресантами й аудиторією / адресатами, безпосередньо впливає на ухвалення глобальних і локальних рішень, на виконання або ігнорування певних дій, слугує рушійною силою політичних та соціально-економічних змін. Тому важливим стає питання дослідження риторичних аспектів/стратегій разом із лінгвістичними засобами реалізації комунікативних цілей політичних промов, які необхідні для підвищення ефективності світової комунікації в усіх сферах життя.

Так, актуальним стає вивчення механізмів функціонування політичного дискурсу, його здатності впливати та переконувати широкі маси, що відбувається за допомогою мовленнєвих засобів. Культура американського політичного дискурсу має багату історію та впливає на розвиток різних галузей світового простору. Тому доцільні виявлення й аналіз мовленнєвих засобів, лексичного навантаження та граматичних особливостей промов американських провідних політиків, їх відображення українською мовою.

Мета статті – дослідити лінгвістичні й риторичні інструменти, що використовуються в політичних промовах сучасних американських лідерів.

Виклад основного матеріалу. Політична промова відрізняється від інших видів ораторських промов, несе в собі не тільки функцію передачі певного повідомлення, але й соціально-ідеологічну функцію, яка й виокремлює її серед інших. Щоб дослідити особливості та зрозуміти сутність самого поняття, науковці використовують лінгвістичні, психологічні, риторичні й семіотичні методології (Latif, 2016).

Хоча натепер немає загальноприйнятого визначення, що є «політичною промовою», серед багатьох наявних виокремимо такі:

– форма публічної промови, різновид соціальних дій або процес комунікації (Юдина, 2004: 180);

– категорія досить широкої конотації, до складу якої входить значний діапазон проблемних тем, як-от: охорона здоров'я населення, релігійні й ідеологічні питання, питання імміграції й еміграції, економіко-політична ситуація у світі тощо;

– чітко продуманий та підготовлений виступ політичної тематики, який оцінює ситуацію узагальнено (надає позитивних і негативних рис) (Самойлова, 2016: 235);

– знаряддя для досягнення політичної мети окремого політичного діяча з низкою специфічних рис (Ухвачев, 2015).

Для дослідження лінгвістичних і риторичних особливостей організації політичних промов необхідно виявити їхню специфіку. Так, виходячи з того, що політична промова – це особливий вид політичної комунікації, вважаємо доцільним поділити її на декілька піджанрів, які використовуються у своєму комунікативному просторі, мають власні цілі й характерні риси (рис. 1).

Кожен із піджанрів політичної промови базується на оціночних властивостях адресатів та засадах раціонального підходу й має стандартну триблокову структуру, кожен блок відрізняється від інших набором своїх лінгвориторичних інструментів. Так, **вступний блок** адресується загальній аудиторії та має за мету встановити контакт. Для цього політичні діячі можуть:

– акцентувати увагу на певних подіях/місцях;
– поділитися власним досвідом; – зробити історичний екскурс тощо.

У процесі аналізу було з'ясовано, що найбільш частотні фрази та словосполучення такі: *“thank you for <...> (reception / sharing)”*; *“I / we have some news <...>”*; *“I would like to thank <...>”*; *“I would like to talk <...>”*; *“let me give some (clear) information <...>”*:

And I think one of the good things that's come out of this godawful crisis regarding COVID is ordinary people who never thought about the technician at the drugstore (President Biden).

I would like to thank the Secretary General for inviting me to be part of this important <...> This is truly a <...> celebration of the contributions women make in every aspect of life (Hillary Clinton).

Основний блок використовується для аргументації власної думки політичного діяча із проблеми, що висвітлюється. Головна умова успішної реалізації комунікативної мети політичної промови – орієнтація на конкретного адресата та надання істинних даних разом із переконливими доводами. Для цього широко використовуються риторичні фігури й інші емоційні засоби виразності, до яких відносимо лексичні повтори, фразеологізми, літературні образи, мовні засоби вираження іронії чи гумору, розмовні звороти та скорочення, каламбури та багато іншого. Наприклад:

Рис. 1. Піджанрова структура політичної промови

Like all of you, I was shocked and deeply saddened by the calamity at the capitol last week (Donald Trump).

I understand how difficult this has been <...> I understand that a lot of this behind-the-scenes action over the last couple of weeks was invisible to the press and the American people (Donald Trump).

Заключний блок політичної промови розподіляється на:

– підсумковий: головна мета – надати узагальнення всіх тем, що порушувалися під час промови, тим самим полегшити завдання адресатів;

– апеляційний: емоційний й урочистий, направлений на зменшення дистанції між політиком та його аудиторією;

– типологічний: спрямований на стимулювання подальших роздумів та детального обговорення.

Так, чинний президент Сполучених Штатів Америки Джо Байден віддає перевагу саме апеляційному закінченню своїх промов: *So, folks, you do it all. <...> I can't thank you enough for all you've done for the country and what you've done for me over my career. You've educated me. You brought me along.*

У цьому уривку Дж. Байден урочисто-емоційно підкреслює значущість народу у своєму професійному житті, уживає дієслова у часі The Present Perfect, тим самим робить акцент саме на результаті їхніх дій.

Успішна політична промова поєднує в собі декілька риторичних стратегій, які доповнюють та посилюють оригінальне повідомлення (Charteris, 2009). Так, в одному виступі можуть поєднуватися каламбури та просторіччя, але одночасно промова буде логічно побудована та мати доказову базу. Крім цього, увага буде зосереджена на головних смислових вузлах промови та словах-маркерах.

У процесі аналізу фактичного матеріалу було виявлено, що риторичні інструменти сучасних американських політичних діячів включають до свого складу (але не обмежуються) таке:

1. Епітети – використовуються для загострення уваги адресата на певних рисах об'єкта чи предмета, а також для демонстрації власного ставлення. Під час дослідження було з'ясовано, що американські політики мають тенденцію до імплементації похідних якісних і відносних прикметників із суфіксами **-ful**, **-able**, **-ing** та **-ous**: *dangerous, serious, banging, breathing, considerable, unacceptable, affordable, contagious*. Суфікси **-ing** та **-ous** є найбільш продуктивними. Також простежується значна кількість неозначених кількісних прикметників, що пояснюється бажанням політиків не демонструвати реальні цифри/імена/назви або підкреслити масштаб проблематики:

all (all the folks; you all, all you); *some* (some companies, some of doses, some of the vaccine); *any* (any

questions, any people); *a lot of* (a lot of people, a lot of it, a lot of you, a lot of things).

2. Віддання переваги антропоморфним, природоморфним та соціоморфним метафорам: *hemorrhaging, stand up, spew, (precious) resource, to take roots in (hearts)*, які виконують насамперед моделювальні та прагматичні функції, використовуються для реалізації тактики оцінювання, маніпуляції адресатами, звинувачення та критики:

Our own economy was hemorrhaging jobs. Families were losing their homes and savings (Barack Obama).

I am grateful to them. To my chief strategist David Axelrod who's been a partner with me every step of the way (Barack Obama).

To overcome these challenges – to restore the soul and to secure the future of America – requires more than words (Joe Biden).

Також особливе місце належить метафорам руху та метафорам персоніфікації. Наприклад:

Help is on the way. We can do this if we come together; if we listen to the scientists (Joe Biden). *And what we needed to do was replace them with international peacekeepers and a special envoy to resolve the crisis before it boiled over* (Barack Obama).

3. Паралельні конструкції або лексичні повторювання:

This time can be different than all the rest. This time we can face down those who say our road is too long (Barack Obama).

Much to repair. Much to restore. Much to heal. Much to build. And much to gain (Joe Biden).

That's the grounding wire of our global policy – our global power. That's our inexhaustible source of strength. That's America's abiding advantage (Joe Biden).

Використовуються для загострення уваги на окремих моментах політичних промов та підкреслення значущості повідомлення.

4. Імплементація риторичних питань, які доповнюють цілісність виступу та демонструють обізнаність і небайдужість адресанта до теми виступу:

What do we know about any kind of learning? (Donald Trump).

How else can we overcome the past and be worthy of our forebearers and face the future with confidence and with hope? (Joe Biden).

The question: Can it get worse? (Joe Biden).

5. Прийом заміни займенника першої особи однини (**I**) на займенник першої особи множини (**we**). Це робиться для зближення політиків з аудиторією й отождолення себе із простими людьми, щоб швидше залучити адресатів до певних дій. Наприклад:

We have an empathy deficit when we're still sending our children (Barack Obama).

We're all God's children; we should treat each other as we would like to be treated ourselves (Joe Biden).

We need to make equity and justice part of what we do every day.

У процесі розгляду лінгвостилістичних аспектів політичних виступів провідних американських політиків, можна виокремити такі:

1. Використання «простої» мови та лексики із чітко вираженою позитивною / негативною конотацією, а також емоційно забарвлених лексичних одиниць:

They pleaded with me to let China continue stealing our jobs, ripping us off and robbing our country blind <...> (Donald Trump). *The level of genius and bravery* (Donald Trump).

2. Незначна кількість або відсутність будь-яких складних конструкцій. Імплементация стислих та простих речень: *I am also taking swift and decisive action to protect our great capital* (Donald Trump).

3. Значна кількість статистичних даних (особливо в разі звітування політиків):

You know, we don't want to give \$2 000 to people. We want to give them \$600; There were also more than 42 000 double votes in Nevada (Donald Trump).

4. Чітка та правильна побудова висловлювань: *We launched the first new branch of the United States Armed Forces in 75 years. Our people will be prosperous. Our traditions will be cherished.*

5. Віддання переваги словам та словосполученням *together; with people, mutual <...>*:

Together, we've made significant progress in just seven months. But it's all about the willingness, the attitude, and the heart condition that we have all come together in order to make this happen.

6. Часте використання якісно-означальних прислівників та прислівників ступеня: *deeply; dramatically; quite frankly; intensively; positively; totally; fully; rather; sincerely* тощо. У процесі дослідження було виявлено, що, наприклад, президент Джо Байден у своїх виступах широко використовує такі лексичні одиниці: *sincerely, really* та *fully* (83% від загальної кількості).

7. Значна кількість атрибутивних висловлювань: *professional anarchists; violent mobs; law-abiding Americans; severe criminal penalties and lengthy sentences.*

Як видно з рис. 2, сучасні політичні діячі Сполучених Штатів Америки в побудові власних промов роблять акцент на грі емоцій своїх адресатів, використовують різноманітні лінгвостилістичні прийоми для надання образності та виразності. А лексико-граматичні засоби допомагають та слугують основою для реалізації цього завдання.

Висновки. Отже, сучасна політична промова – це ефективне знаряддя політичної комунікації, під час якої відбувається обмін політичними поглядами, поширення політичних ідей, а також вплив на аудиторію / адресатів. Побудова промови та вибір лінгвориторичних інструментів, які надають їй експресивності, емоційності та полегшують процес впливу, залежать від її мети. Від правильного вибору таких інструментів залежить успіх не тільки окремої промови, а взагалі політичної діяльності й кар'єри політика.

Надалі доцільно дослідити індивідуальні особливості виступів провідних американських політичних діячів, провести їх порівняльний аналіз для виявлення спільних та відмінних рис.

Рис. 2. Використання риторичних інструментів у промовах провідних політиків США

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амиров В. М. Агитационный предвыборный свертхтекст : организация содержания и стратегии реализации : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Екатеринбург, 2002. 228 с.
2. Гайкова О. В. Предвыборный дискурс как жанр политической коммуникации: на материале английского языка : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Волгоград, 2003. 210 с.
3. Голубева Т. М. Прагмалингвистические параметры легитимизации в политическом дискурсе (на материале выступления Д. Кэмерона). *Science Journal of VolSU. Linguistics*. 2015. Vol. 14. № 3. С. 52–61.
4. Данилина В. В. Политическая речь в космической сфере: риторический анализ публичных выступлений руководителя космического агентства (на примере Администратора NASA Дж. Брайденстайна). *Политическая лингвистика*. 2020. № 5 (83). С. 54–71.
5. Демьянков В. З. Политический дискурс как предмет политологической филологии. *Политическая наука. Политический дискурс: История и современные исследования*. 2002. № 3. С. 32–43.
6. Загнітко А. П. Сучасний політичний газетний дискурс: риторика і синтаксис. *Донецький вісник Наукового товариства імені Шевченка*. Донецьк : Східний видавничий дім, 2007. Т. 16. С. 5–7.
7. Русакова О. Ф. Основные разновидности современных теорий политического дискурса: опыт классификации. Екатеринбург, 2004. С. 28–35.
8. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки»*. 2016. Кн. 1. С. 235–238.
9. Ухвачев Г. И. Некоторые особенности политической речи. *Молодой ученый*. 2015. № 10 (90). С. 1046–1047.
10. Хазагеров Г. Г. Политическая риторика. Москва : Никколо-Медиа, 2020. 313 с.
11. Хацер Г. О. Когнітивно-комунікативні параметри американського політичного дискурсу президента Барака Обама. *Нова філологія*. 2014. № 60. С. 185–190.
12. Чудинов А. П. Новые исследования по политической лингвистике (2002–2004). *Известия Уральского государственного педагогического университета. Серия «Лингвистика»*. 2005. Вып. 15. С. 45–52.
13. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса : автореф. дис. ... докт. филол. наук. Волгоград, 2000. 49 с.
14. Юдина Т. В. Дискурсивное пространство политической речи. *Актуальные проблемы теории коммуникации : сборник научных трудов*. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГПУ, 2004. С. 172–185.
15. Яппарова В. Н. О некоторых особенностях публичной политической речи (на примере жанра заседания). *Динамика языковых и культурных процессов в современной России*. 2016. № 5. С. 613–617.
16. Charteris-Black J. *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York : Palgrave Macmillan, 2009. P. 98–112.
17. Finlayson A. From Beliefs to Arguments: Interpretive Methodology and Rhetorical Political Analysis. *The British Journal of Politics and International Relations*, 2007. № 9 (4). P. 545–563.
18. Latif E. A. Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Metaphor, Metaphor and Symbol. 2016. P. 250–252.
19. Linda A. Wood and Rolf O. Kroger: *Doing Discourse Analysis : Methods for Studying Action in Talk*. SAGE Publications, 2000. 246 p.
20. Zheltukhina M. R., Kupriyanova M. E., Ilina A. Yu. Effective suggestive psychotechniques in the political media discourse. *XLinguae*. 2017. Т. 10. № 4. С. 84–95.

REFERENCES

1. Amirov V. M. Ahitatsionnyi predvyborny sverhtext: organizatsia sodержania i strahetii realisatsii: dis. ... kandidata filol. nauk: 10.02.01. [Campaigning pre-election super-text: organization of content and implementation strategies]. Uralskiy gos. univ. A. M. Gorkoho. Ekaterinurg, 2002. 228 s. [in Russian].
2. Gaykova O. V. Predvuborny diskurs kak zhanr politicheskoy kommunikatsii: na nateriale angliyskoho yazyka: dis. ... kandidata filol. nauk: 10.02.04. [The pre-election discourse as a genre of political communication (the case study: the English language)] Volgogradskiy gosudarstvenny universitet. Volgograd, 2003. 210 s. [in Russian].
3. Golubeva T. M. Pragmalingvisticheskie parametry legitimizatsii v politicheskom disourse (na material vystuplenia D. Cameron) [Pragmalinguistic parameters of legitimization in political discourse (the case study: speeches by D. Cameron)]. *Science Journal of VolSU. Linguistics*, 2015. Vol. 14. № 3. S. 52–61 [in Russian].
4. Danilina V. V. Politicheskaya rech v kosmicheskoi sfere: ritoricheskii analiz publichnykh vystuplenii rukovoditelya kosmicheskogo agentstva (na primere Administratora NASA Dzh. Braidenshtaina) [Political speech in the space sphere: rhetorical analysis of public speeches by the head of Space Agency (the case study: NASA administrator J Bridenstine)]. *Polytechnic Linguistics*, 2020. № 5 (83). S. 54–71 [in Russian].
5. Demyankov V. Z. Politicheskii diskurs kak predmet politologicheskoi filologii [Political discourse as the subject of political philology]. *Polytechnic science. Polytechnic discourse. History and modern researches*. 2002. № 3. S. 32–43 [in Russian].
6. Zagnitko A. Suchasniy politichnii gazetnii diskurs: ritorika i sintaksis [Modern political newspaper discourse: rhetoric and syntaxes]. *Donetsk Journal of Scientific association named after Shevchenko*. T. 16 Donetsk: Skhidnii vidavnichii dim, 2007. S. 5–7 [in Ukrainian].
7. Rusakova O. F. Osnovnye raznovidnosti sovremennykh teorii politicheskogo diskursa: opyt klassifikatsii [Main types of modern political discourse theories: classification experience]. Ekaterenburg, 2004. S. 28–35 [in Russian].
8. Samoilova I. V., Podvoiska O. V. Leksichni osoblivosti politichnikh promov [Lexical peculiarities of political speeches]. *Scholarly notes of Niginsk State university named after Mykola Gogol. Philological sciences*, 2016. Кн. 1. S. 235–238 [in Ukrainian].

9. Ukhvachev G. I. Nekotorye osobennosti politicheskoi rechi [Some peculiarities of a political speech]. *Young science*, 2015. № 10 (90). S. 1046–1047 [in Russian].
10. Khazagerov G. G. Politicheskaya ritorika [Political rhetoric]. Moskva : Nikkolo-Media, 2020. 313 s. [in Russian].
11. Khatser G. O. Kognitivno-komunikativni parametri amerikanskogo politichnogo diskursu prezidenta Baraka Obami [Cognitive and Communicative parameters of President Barack Obama's American political discourse]. *New Philology*, 2014. № 60. S. 185–190 [in Ukrainian].
12. Chudinov A. P. Novye issledovaniya po politicheskoi lingvistike (2002–2004) [New researches on political linguistics]. *Izvestiya UrGPU. Linguistics*. Ural. gos. ped. un-t. Ekaterinburg, 2005. Vyp. 15. S. 45–52 [in Russian].
13. Sheigal E. I. Semiotika politicheskogo diskursa : avtoref. dis. dok. filol. nauk [Semiotics of political discourse]. Volgograd, 2000. 49 s. [in Russian].
14. Yudina T. V. Diskursivnoe prostranstvo politicheskoi rechi [Discursive space of political speech]. *Collection of Scientific works "Actual problems of communication theory."* SPb. : Izd-vo SPbGPU, 2004. P. 172–185 [in Russian].
15. Yapparova V. N. O nekotorykh osobennostyakh publichnoi poli-ticheskoi rechi (na primere zhanra zasedanie) [On some features of public political speech (the case study: the meeting genre)]. *Dynamics of the language and cultural processes in modern Russia*, 2016. № 5. S. 613–617 [in Russian].
16. Charteris-Black J. *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York : Palgrave Macmillan, 2009. P. 98–112.
17. Finlayson A. From Beliefs to Arguments: Interpretive Methodology and Rhetorical Political Analysis. *The British Journal of Politics and International Relations*, 2007. № 9 (4). P. 545–563.
18. Latif E. A. Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Metaphor, Metaphor and Symbol, 2016. P. 250–252.
19. Linda A. Wood and Rolf O. Kroger: *Doing Discourse Analysis : Methods for Studying Action in Talk*. SAGE Publications, 2000. 246 p.
20. Zheltukhina M. R., Kupriyanova M. E., Ilina A. Yu Effective suggestive psychotechniques in the political media discourse. *XLinguae*. 2017. T. 10. № 4. P. 84–95.